

Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/usakead/>

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN BAŞARI ALGISI, AKADEMİK İYİMSERLİK, PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE FİZİKSEL SAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF SUCCESS PERCEPTION, ACADEMIC OPTIMISM, PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND PHYSICAL RESPECT LEVELS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS

Aydın Karaçam*
Atilla Pulur**

* Dr., MEB, aydinkaracam@gmail.com.

** Doç. Dr., Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gazi Üniversitesi, pulur@gazi.edu.tr.

Gönderilme Tarihi: 31 Ekim 2016

Kabul Tarihi: 2 Aralık 2016

Özet: Araştırmanın amacı beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerini farklı değişkenlere göre incelemektir. Araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini, Ankara ili merkez ilçelerinden tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen 374 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Verilerin çözümlenmesi SPSS 21, LISREL 8.8 ve AMOS programları kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre başarı algısı ve akademik iyimserlik düzeyleri cinsiyete göre kadın beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı bir şekilde değişmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel saygı düzeyleri ortaokullarda çalışan beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin spor yapma değişkenine göre fiziksel saygı düzeyleri spor yapma sıklığı yüksek olanlar lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri ile beden kitle indeksleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu farklılık psikolojik iyi oluş düzeyinde normal kilolular, fiziksel saygı düzeyinde ise zayıf olan beden eğitimi öğretmenleri lehinedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri ile yaş ve kıdemleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi öğretmeni, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş, başarı algısı, fiziksel saygı.

Abstract: The aim of this study is to investigate success perception, academic optimism, psychological well-being and physical respect levels of physical education teachers with respect to different variables. The study is a descriptive study within survey model. Sampling of the study is constituted by 374 physical education teachers who were selected with the help of stratified sampling method from central districts of Ankara. Analysis of the data was conducted with t-test and ANOVA test in SPSS 21 package program. According to results of the study, success perception and academic optimism show a significant difference in favor of female physical education teachers with respect to gender variable. Physical respect level of physical education teachers shows a significant difference in favor of the ones who are teaching in secondary schools. Physical respect levels of teachers show a significant difference in favor of the ones having high frequency of doing sports with respect to variable of physical education teachers' frequency of doing sports. It has been found that there is a significant difference between psychological well-being and physical respect level of physical education teachers and body mass indexes. Such a difference is in favor of the ones whose weight is normal in psychological well-being; and the ones who are slim in physical respect. It has been found that there is no significant difference between success perception, academic optimism psychological well-being and physical respect levels of physical education teachers and their ages and seniorities.

Keywords: Physical education teacher, academic optimism, psychological well-being, perception of success, physical esteem.

Giriş

Beden eğitimi öğretmenleri öğrencilerin duyuşsal, bilişsel ve psiko-motor gelişimlerinden sorumludur(Tamer & Pulur, 2001). Bu nedenle eğitim sisteminin en önemli parçalarından biridir. Bu bağlamda bakıldığında beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerini başarılı bir şekilde sürdürmeleri önemli görülmektedir.

Beden eğitiminde, eğitimin diğer alanlarından farklı olarak "hareket öğrenme ve hareket yoluyla öğrenme" esas alınmaktadır (Tamer & Pulur, 2001). Lumpkin'e göre (1986) beden eğitimi, fiziksel aktivite yoluyla, kişinin; fiziksel, zihinsel ve sosyal becerilerinin optimum seviyeye ulaşmasıdır (Akt: Günsel, 2004: 1). Beden eğitimi derslerinde kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkların bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü öğrencinin fizik yeteneklerinin gelişiminin yanında zihin, duyu ve sosyal yönden sağlıklı ve dengeli bir gelişimi de beden eğitiminin başta gelen amaçlarından (Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı,

1988: 9) Bu nedenle genel öğretmen yeterliliklerinin yanında beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel olarak iyi bir yapıya sahip olmaları, gerekli akademik yönlendirmeleri yapabilecek yetkinliğe ve psikolojik olarak da sağlam bir yapıya sahip olması gerektiği görülmektedir (Tamer, 1988; Tamer & Pulur, 2001; Meb, 2015). Beden eğitimi öğretmeni öğretme becerilerinde bir fizyoloğun deneyimine, bir idarecinin yönetim liderliğine ve bir psikoloğun öğüt verme becerisine sahip olmalıdır (Martens, 1998). Saçlı, Bulca, Demirhan ve Kangalgil, (2009) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinde bulunması gereken kişilik özellikleri “eleştiriye açık olma, öğrenciyi her konuda anlama ve geniş bakış açısına sahip olma” olarak belirtmiştir.

Bu bağlamda beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerini başarılı bir şekilde yapabilmeleri için pozitif psikoloji kavramları içinde yer alan başarı algısı, psikolojik iyi oluş, akademik iyimserlik ve fiziksel saygı düzeylerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak ilgili alan yazın incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin bu özelliklerine yönelik bütünsel bir çalışmaya rastlanamamıştır.

Pozitif psikoloji kavramı, eğitim bilimine psikolojiden kazandırılmış bir kavramdır. Pozitif psikolojinin amacı, yaşamdaki kötü şeyleri düzeltmeye çalışmak yerine yaşam kalitesini arttırmaya çalışmaktır. Pozitif psikolojinin alanı öznel deneyimlerle ilgili olan, iyi oluş, öz saygı, memnuniyet, neşe, duygusal zevkler, mutluluk, inanç, mesleki haz, umut ve iyimserlik gibi kavramlardır (Seligman, 2002). Pozitif psikoloji olumsuzluklar yerine olumlu duygular üzerine yoğunlaşarak iş ve yaşam kalitesinin artırılmasını amaçlamaktadır. Psikolojik durumları pozitif olan bireylerin daha sağlıklı, mutlu, esnek, üretken ve başarılı olacakları söylenebilir (Sezgin & Erdoğan, 2015).

Başarı önemli ölçüde bu kavramdan ne anlaşıldığına göre değişkenlik göstermektedir (Demirtaş ve Çınar, 2004). Bu bağlamda başarılı öğretmen denilince ne anlaşıldığı önemli görülmektedir. Şeker, Deniz ve Görgeç'e (2005) göre alan yeterlikleri, kişilik özellikleri, öğrenmeyi öğretme becerileri, sınıf yönetimi becerileri, planlama, değerlendirme becerileri, teknolojiyi kullanma, iletişim ve rehberlik becerileri gibi yeterliklere sahip öğretmenlerin istedik öğretmenler oldukları düşünülür. Çelikten, Şanal ve Yeni'ye (2005) göre zeki, iyi bir eğitim görmüş, sosyal hayata önem veren ve bir profesyonel olarak tanımlanan öğretmen modeli son yıllarda kabul görmüş bir modeldir. Bunun yanında beden eğitimi öğretmeni özelinde ise fiziksel olarak iyi bir yapıya sahip olmaları gerekli akademik yönlendirmeleri yapabilecek yetkinliğe ve psikolojik olarak da sağlam bir yapıya sahip olması gerektiği görülmektedir (Tamer & Pulur, 2001; Meb, 2015). Eğitimin geleceğine ilişkin endişeler doğrudan eğitim alanının içine girmeyi tercih edenlerle ilgilidir. Bu bağlamda öğretmenlerin başarı algılarını olumlu veya olumsuz yönde etkileyen etmenlerin bilinmesi önem arz etmektedir (Bresnahan, 1997).

İyimserlik, yeterlik, güven ve akademik önemi bireysel ve örgütsel düzeyde kapsayan bir yapıdır (Hoy & Tarter, 2011). Akademik iyimserlikle ilgili yapılan araştırmalar okul performansı ve akademik iyimserlik arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir (Hoy & Tarter, 2011). Öğretmenlerin başarı algıları ile akademik iyimserlikleri arasında da pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür (Erdoğan, 2013; Sezgin

& Erdoğan, 2015). Akademik iyimserlik ile öğrenci başarısı (Hoy, Tarter & Hoy, 2006; Smit & Hoy, 2007) ve okul başarısı (McGuigan & Hoy, 2006) arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Öğretmenler derslerine iyimser olarak girerse öğrenciler buna pozitif yönde davranış sergileyerek karşılık verir. İyimser eğilimi yüksek öğretmenlerin davranışları da buna paralel olarak etkilenir ve iyimser öğretmen, öğrenme ortamını oluşturarak öğrencilerin başarılı olmasını bekler (Kurz, 2006). Öğretmenlerin akademik iyimserlik hisleri, öğretmenlerin kendileri, öğrencileri, veliler ve öğretimle ilgili pozitif inançlarını kapsar (Hoy vd. 2006). Öğretmenin pozitif inançlarından olan öğrenci ve velilere olan güveni, öğretmenin yeterlik hissini destekleyerek güveni güçlendirerek arttırır. Bu güven sayesinde öğretmen, veliler tarafından yıpratılmayacağı düşüncesiyle yüksek akademik standartlar yaratabilir (Hoy, Hoy & Kurz, 2008).

Psikolojik iyi oluş kavramı, kişinin hayat endişesi ile bireysel ve sosyal ilgileri arasındaki dengeyi kurmak için çabalayacak gücünün olmasıdır. İyi oluş sadece mutlu olmaktan ziyade kişinin gerçek potansiyelini gerçekleştirme çabası olarak da tanımlanmıştır. Psikolojik iyi oluşun faktörleri ise diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevre hâkimiyeti, yaşam amacı, kişisel gelişim ve kendini kabul olarak belirtilmiştir. İnsanların psikolojik olarak kendilerini iyi hissetmeleri onların mutlu olmalarını sağlayacaktır. Bu da doğal olarak tüm potansiyelini olumlu yönde iş çevresine yansıtmasını sağlayacaktır (Ryff, 1989). Bu bağlamda beden eğitimi öğretmeni özelinde bakıldığında psikolojik olarak iyi olan öğretmenin daha başarılı olacağı düşünülebilir.

Fiziksel saygı kişinin vücut görünüşüne yönelik olarak öz değerlendirmedir (Mendelson, Mendelson & White, 2001). Fiziksel saygı konusu daha çok beden algısı konuları içinde incelenmiş ve kişinin bedenini nasıl algıladığı ile ilgili araştırmalar yapılmıştır (Pehlivan, 2010). Kılıçarslan (2006) yaptığı çalışmada kişilerin fiziksel benlik algılarındaki artışın iş verimliliğini arttırdığını belirtmiştir. Pehlivan (2010) yaptığı çalışmada beden eğitimi öğretmen adaylarının fiziksel benlik algılarıyla derse yönelik tutumları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda fiziksel saygı beden eğitimi öğretmenlerinin başarılarını olumlu yönde etkileneceği düşünülebilir.

Bu çalışmada, Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, psikolojik iyi oluş, akademik iyimserlik ve fiziksel saygı düzeylerinin cinsiyet, yaş, kıdem, kurum, spor yapma düzeyi ve beden kitle indeksi (BKİ) değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Model

Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır.

Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerindeki resmi ortaokul ve liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmaya 258 erkek ve 156 kadın olmak üzere toplam 374 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Araştırmada tabakalı örneklem yöntemiyle örneklem seçilmiştir. Örneklem oluşturulurken her ilçeden ilçede bulunan öğretmen sayısının Ankara ili merkez ilçelerde bulunan toplam öğretmen sayısına oranına göre öğretmen seçilmiştir. Çıngı'ya (1994) göre evren her bir birimi bir ve yalnız bir tabakaya ait olacak ve hiçbir evren birimi açıkta kalmayacak tabaka içi değişim olabildiğince küçük (homojen), tabakalar arası değişim oldukça büyük (heterojen) kalacak şekilde alt gruplara bölünerek örneklemin her bir tabakadan ayrı ayrı ve birbirinden bağımsız olarak çekildiği örnekleme yöntemine tabakalı örnekleme adı verilir.

Araştırmalarda uygun örneklem büyüklüğünün ne olması gerektiğine ilişkin çeşitli kaynaklarda, evrenin büyüklüğüne göre seçilebilecek örneklem büyüklükleri verilmektedir. Yüzde 95 güven aralığında 1539 öğretmenden oluşan bir evreni 308 kişinin temsil edebileceği düşünülmektedir (Büyüköztürk vd., 2010). Örneklem grubundan yüz yüze görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. 374 kişiden veri alınmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin yaş ve kıdem değişkenleri birbirinden bağımsız gruplanmışlardır. Araştırma örneklemindeki öğretmenlerin değişkenlere göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma örneklemindeki beden eğitimi öğretmenlerinin bazı değişkenlere göre dağılımı.

Değişken		1	2	3	4	5	Toplam
		<i>Kadın</i>	<i>Erkek</i>				
Cinsiyet	<i>n</i>	136	238				374
	%	36.4	63.6				100.0
		<i>21-30</i>	<i>31-40</i>	<i>41-50</i>	<i>51(+)</i>		
Yaş	<i>n</i>	62	154	108	50		374
	%	16.6	41.1	28.9	13.4		100.0
		<i>1-5</i>	<i>6-10</i>	<i>11-15</i>	<i>16-20</i>	<i>21 (+)</i>	
Kıdem (yıl)	<i>n</i>	79	74	51	67	103	374
	%	21.1	19.8	13.7	17.9	27.5	100.0

Veri Toplama Araçları

Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algılarını belirlemek için Erdoğan (2013) tarafından geliştirilen “Başarı Algısı Ölçeği”, akademik iyimserlik düzeylerini belirlemek için Hoy, Tarter ve Hoy (2006) tarafından geliştirilen “Akademik iyimserlik Ölçeği”, psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemek için Ryff (1989) tarafından geliştirilen ve Akin, Demirci, Yıldız, Gediksiz ve Eroğlu, (2012) tarafından kısa formu oluşturulan “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” ve fiziksel saygılarını ölçmek için Mendelsen, Mendelsen ve White (2001) tarafından geliştirilen, Confalonieri, Gatti, Ionio ve Traficante (2008) tarafından kısa formu oluşturulan ve araştırmacı tarafından Türkçe uyarlaması yapılan “Fiziksel Saygı Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklere ilişkin DFA sonuçları.

Ölçekler	χ^2	sd	(χ^2/sd)	RMSEA	CFI	GFI	AGFI	RMR	NFI
BAÖ	166.90	53	3.14	.078	.96	.93	.89	.028	.94
AIÖ	64.75	19	3.40	.082	.96	.96	.92	.027	.95
FSÖ	184.60	50	3.69	.082	.92	.93	.89	.092	.90
PIÖ	1010.48	389	2.59	.081	.89	.81	.77	.017	.84

Başarı Algısı Ölçeği (BAÖ). Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısını ölçmek amacıyla Demirtaş ve Çınar (2004) tarafından başarılı bir öğretmenin algılanan özelliklerinin belirlendiği araştırmadan elde edilen bazı öğretmen özellikleri referans alınarak Erdoğan (2013) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin beşli Likert tipi dereceleme biçiminde oluşturulmuş 12 maddesi bulunmaktadır. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan katılımcının başarı algısı düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. BAÖ’ye uygulanan AFA ve DFA sonuçlarına göre ölçekten madde çıkarılmasına gerek duyulmamıştır. BAÖ için açıklanan varyansın %39.79 olduğu görülürken Cronbach’s Alpha katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Ölçeğe uygulanan AFA sonuçlarına göre ölçek maddelerinin tek faktörde toplandığı görülmüştür. Bu sonuçlar Erdoğan (2013) araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. BAÖ’nün tek faktörlü yapısının doğrulanması için yapılan DFA sonuçları tek faktörlü modelin iyilik uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir ($\chi^2/sd = 3.14$, RMSEA = .078, CFI = .96, GFI = .93).

Akademik iyimserlik Ölçeği (AIÖ). Beden eğitimi öğretmenlerinin akademik iyimserliklerini ölçmek amacıyla Hoy vd. (2006) tarafından geliştirilen (Teacher

Academic Optimism Scale) “Öğretmen Akademik İyimserlik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin beşli Likert tipi dereceleme biçiminde oluşturulmuş 11 maddesi bulunmaktadır. Ölçekte 4 maddeden oluşan akademik önem, 4 maddeden oluşan öğretmenin öğrenci ve velilere güveni ve 3 maddeden oluşan öğretmen yeterliği olmak üzere üç alt boyut vardır. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan akademik iyimserliğin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışmalarında, akademik önem alt boyutunun iç tutarlılığı .83, öz yeterlik alt boyutunun iç tutarlılığı .85 ve güven alt boyutunun iç tutarlılığı .87 olarak belirlenmiştir.

Yapılan AFA ve DFA analizleri sonucu bu ölçekten 4. 9. ve 11. maddelerin çıkarılmasına karar verilmiş ve kalan 8 madde değerlendirmeye alınmıştır. Ölçeğe uygulanan AFA sonuçlarına göre ölçek maddelerinin tek faktörde toplandığı görülmüştür. AİÖ için KMO değerinin .83, Barlett’s (X^2) katsayısının 976.54 ($p < .001$) ve açıklanan varyansın %42.12 olduğu görülmektedir. Faktör yüklerinin .60 ile .72 arasında değiştiği görülürken Cronbach’s Alpha katsayısı .82 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar Yıldız’ın (2011) ve Erdoğan (2013) araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. AİÖ’nün tek faktörlü olan ölçekte maddelerin korelasyon katsayılarının .40 ile .69 arasında değiştiği görülmektedir. Bu veriler ışığında maddeler arasındaki korelasyonların orta veya iyi düzeyde olduğu söylenebilir ($\chi^2 = 64.75$, $sd = 19$, $p < .01$). Ayrıca tek faktörlü modelin RMSEA, CFI, GFI, RMR, NFI ve AGFI değerleri dikkate alındığında, modelin kabul edilebilir olduğu görülmektedir ($\chi^2/sd = 3.40$, RMSEA = .082, CFI = .96, GFI = .96).

Psikolojik İyi Olma Ölçeği (PIO). psikolojik iyi oluşu ölçmeyi amaçlayan Ryff (1989) tarafından geliştirilmiş bir öz-bildirim ölçeğidir. Her biri 14’er sorudan oluşan 6 alt boyutu (kendini kabul, olumlu ilişkiler, özerklik, çevre hâkimiyeti, yaşam amacı ve kişisel gelişim) ile toplam 84 sorudan oluşmaktadır. PIOÖ’nin her bir alt boyutu için iç tutarlılık güvenirlik katsayılarını (Chronbach alfa); özerklik için .86, çevre hâkimiyeti için .90, kişisel gelişim .87, olumlu ilişkiler için .91, yaşam amacı için .90 ve kendini kabul için .93 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenirliği 117 kişi üzerinden altı haftalık zaman dilimde hesaplanmıştır. Buna göre test-tekrar test katsayıları şöyledir; kendini kabul için .85, olumlu ilişkiler için .83, özerklik için .88, çevre hâkimiyeti için .81, yaşam amacı için .82 ve kişisel gelişim için .81 (Ryff, 1989, s. 1072). Psikolojik İyi Olma Ölçekleri Kısa Formu (PIOÖ-42) ise Akın v.d. (2012) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış PIOÖ’nin 42 soruluk kısa formudur. Ölçekte 3, 5, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 34, 36, 39, 41 numaralı maddeler ters puanlanır. Ölçekten alınan yüksek puan psikolojik iyi oluş seviyesinin yüksek olduğunu gösterir. Araştırmacı tarafından ölçeğe uygulanan AFA sonuçlarına göre ölçek maddelerinin tek faktör altında toplandığı görülmüştür. PIO için açıklanan varyansın % 27 olduğu görülürken Cronbach’s Alpha katsayısı .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Akın ve Ryff’in araştırma sonuçlarına göre 6 faktörlü olarak kullanılması uygun bulunmuş ve ölçeğin 6 faktörlü yapısı DFA ile doğrulanarak kullanılmıştır. PIO’nun 6 faktörlü yapısının doğrulanması için yapılan DFA sonuçları modelin iyilik uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir ($\chi^2/sd = 2.59$, RMSEA = .081, CFI = .89, GFI = .81).

Fiziksel saygı ölçeği (FSÖ). Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel saygılarını ölçmek amacıyla Mendelsen, Mendelsen ve White (2001) tarafından geliştirilen 23 soruluk Ergenler ve Yetişkinler için Fiziksel Saygı Ölçeğinin Confalonieri (2008) tarafından geliştirilen 14 soruluk İtalyanca kısa versiyonu araştırmacı tarafından Türkçeye uyarlanarak kullanılmıştır. Ölçeğin beşli likert tipi dereceleme biçiminde oluşturulmuş 12 maddesi bulunmaktadır. Ölçekte 5 maddeden oluşan görünüm, 3 maddeden oluşan kilo ve 4 maddeden oluşan atıf, olmak üzere üç alt boyutu vardır. Ölçekte 2, 4, 6, 8, 10, 12 numaralı maddeler ters puanlanır. Ölçekten alınan yüksek puan fiziksel saygı seviyesinin yüksek olduğunu gösterir. FSÖ için açıklanan varyansın % 57.76 olduğu görülürken Ölçeğin geçerlilik güvenirlik çalışmalarında, çekicilik alt boyutunun iç tutarlılığı .73, kilo alt boyutunun iç tutarlılığı .76 ve atıf alt boyutunun iç tutarlılığı .64 olarak belirlenmiştir. FSÖ'nun 3 faktörlü yapısının doğrulanması için yapılan DFA sonuçları modelin iyilik uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir ($\chi^2/sd = 3.69$, RMSEA = .087, CFI = .89, GFI = .92).

Beden Kitle İndeksi

Beden kitle indeksi (BKİ), vücudunuzdaki tahmini yağ miktarını gösteren bir değerdir. Bu değer normalin üstünde olması vücutta fazla miktarda yağ olduğu anlamına gelir ve sağlık için risk oluşturur. BKİ hesaplamasında boy-kilo oranı kullanılır. Dolayısıyla BKİ değeri, boyunuza göre ideal kilonuzun kaç olması gerektiğini gösterir. Yetişkinler için BKİ'nin 18.5 altında olması zayıf, 18.5 – 24.9 aralığında olması normal, 25.0-29.9 aralığında olması kilolu, 30.0-34.9 aralığında olması ise obez olarak tanımlanır. Çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin BKİ değerleri bu verilere dayanılarak gruplandırılmıştır (Nevest & Souza 2000).

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesi SPSS 21, LISREL 8.8 ve AMOS programları kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde öncelikli olarak veri seti hatalı değer, aykırı değer, normallik ve çoklu bağıntı açısından incelenmiştir. Bu süreçte yanlışlıkla hatalı olarak girilen veri olmadığı gözlenmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin cinsiyetlerine ve çalıştıkları kurum türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t-testi ile, BKİ'ne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Kruskal Wallis ve spor yapma durumu, yaş ve kıdeme göre ise tek yönlü varyans analizi(LSD) ile analiz edilmiştir. Modelin verilerle uyumuna ilişkin birden fazla uyum indeksi incelenmiştir. Bu bağlamda Byrne (1998) ile Jöreskog ve Sörbom (1993) en çok kullanılan uyum indeksleri arasında χ^2 , GFI, AGFI, CFI, RMSEA ve AIC uyum indekslerini işaret etmektedirler. Bu indekslerden χ^2 örneklem büyüklüğüne duyarlı olduğu için başka uyum indekslerinin de kullanılması önem arz etmektedir. Uyum indeksleri açısından χ^2/sd 'nin 5'ten küçük olması, GFI'nin .90'dan ve CFI'nin .95'ten büyük olması ve RMSEA'nın .06 ve daha düşük bir değer olması gibi bazı ölçütler kullanılmaktadır.

Bulgular ve Yorum

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Başarı Algısı, Akademik İyimserlik, Psikolojik İyi Oluş ve Fiziksel Saygı Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması**Tablo 3.** Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları.

Değişkenler	Kadın (n = 136)		Erkek (n = 238)		t	sd	p
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S			
Başarı algısı	52.83	5.13	51.39	5.97	2.34	372	.02*
Akademik iyimserlik	32.36	3.59	31.41	4.58	2.08	372	.03*
Psikolojik iyi oluş	154.89	19.65	151.31	23.26	1.51	372	.13
Fiziksel saygı	33.55	6.77	33.51	6.71	.06	372	.94

* $p < .05$

Tablo 3 incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı düzeyleri ile akademik iyimserlik düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre kadın öğretmenlerin başarı algısı ve akademik iyimserlik düzeyleri erkek öğretmenlerin düzeyinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak beden eğitimi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri arasında cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Tablo 4. Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin yaşa göre ANOVA sonuçları.

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Başarı algısı	Gruplar arası	134.76	3	44.92		
	Gruplar içi	12068.83	370	32.61	1.37	.24
	Toplam	12203.59	373			
Akademik iyimserlik	Gruplar arası	14.55	3	4.85		
	Gruplar içi	6787.26	370	18.34	.26	.85
	Toplam	6801.82	373			
Psikolojik iyi oluş	Gruplar arası	927.69	3	309.23		
	Gruplar içi	180588.39	370	488.07	.63	.59
	Toplam	181516.08	373			
Fiziksel saygı	Gruplar arası	204.58	3	68.19		
	Gruplar içi	16660.59	370	45.02	1.51	.21
	Toplam	16865.17	373			

Tablo 4 incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algıları, akademik iyimserlik psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Tablo 5. Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin kıdeme göre ANOVA sonuçları.

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Başarı algısı	Gruplar arası	250.52	4	62.63	1.93	.10
	Gruplar içi	11953.06	369	32.39		
	Toplam	12203.59	373			
Akademik iyimserlik	Gruplar arası	63.72	4	15.93	.87	.48
	Gruplar içi	6738.09	369	18.26		
	Toplam	6801.82	373			
Psikolojik iyi oluş	Gruplar arası	361.57	4	90.39	.18	.94
	Gruplar içi	181154.50	369	490.93		
	Toplam	181516.08	373			
Fiziksel saygı	Gruplar arası	187.10	4	46.77	1.03	.38
	Gruplar içi	16678.07	369	45.19		
	Toplam	16865.17	373			

Tablo 5 incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algıları, akademik iyimserlik psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Tablo 6. Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin kuruma göre t-testi sonuçları.

Değişkenler	Ortaokul (n = 193)		Lise (n = 181)		t	sd	P
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S			
Başarı algısı	51.88	5.44	51.96	6.01	-.13	372	.89
Akademik iyimserlik	31.99	4.04	31.51	4.49	1.08	372	.27
Psikolojik iyi oluş	154.30	21.05	150.82	23.00	1.52	372	.12
Fiziksel saygı	34.30	6.47	32.70	6.90	2.31	372	.02*

* $p < .05$

Tablo 6 incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel saygı düzeylerinin kuruma göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre ortaokulda çalışan öğretmenlerin fiziksel saygı düzeylerinin lisede çalışan öğretmenlerin fiziksel

saygı düzeyinden daha yüksek olduğu söylenebilir. Bununla birlikte beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında kuruma göre anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Tablo 7. Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin spor yapma durumlarına göre betimsel verileri.

Değişkenler	0 (n = 56)		1 (n = 43)		2 (n = 54)		3 (n = 89)		4 (n = 92)		5+ (n = 40)	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
Başarı algısı	51.92	5.92	51.13	6.26	50.68	5.56	51.40	5.54	53.26	5.34	52.47	5.89
Akademik iyimserlik	31.98	5.12	31.06	4.56	30.88	3.45	31.78	3.71	32.08	4.41	32.57	4.41
Psikolojik iyi oluş	153.6	22.2	147.8	21.1	147.1	21.7	153.1	22.0	155.7	22.3	155.1	21.5
Fiziksel saygı	32.94	6.56	30.48	7.34	32.50	6.58	34.38	7.09	34.10	6.12	35.77	5.79

Tablo 7 incelendiğinde, başarı algısı düzeyi en yüksek grubun hafta da 4 defa spor yapan en düşük grubun ise haftada 2 defa spor yapan grup olduğu görülmektedir. Akademik iyimserlik düzeyi en yüksek grubun haftada 5 ve üzeri spor yapan en düşük grubun ise haftada 2 defa spor yapan grup olduğu görülmektedir. Psikolojik iyi oluş düzeyi en yüksek grubun haftada 4 defa spor yapan en düşük grubun ise haftada 2 defa spor yapan grup olduğu görülmektedir. Fiziksel saygı düzeyi en yüksek grubun haftada 5 ve üzeri spor yapan en düşük grubun ise haftada 1 defa spor yapan grup olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin spor yapma durumlarına göre ANOVA sonuçları.

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Fark LSD
Başarı algısı	Gruplar arası	309.91	5	61.98	1.91	.09	-
	Gruplar içi	11893.67	368	32.32			
	Toplam	12203.59	373				
Akademik iyimserlik	Gruplar arası	100.69	5	20.13	1.10	.35	-
	Gruplar içi	6701.12	368	18.21			
	Toplam	6801.82	373				
Psikolojik iyi oluş	Gruplar arası	3840.41	5	768.03	1.59	.16	-
	Gruplar içi	177675.67	368	482.81			
	Toplam	181516.08	373				

Fiziksel Saygı	Gruplar arası	771.19	5	154.23	3.52	.00*	0-5; 1-3; 1-4; 1-5; 2-5
	Gruplar içi	16093.98	368	43.73			
	Toplam	16865.17	373				

* $p < .05$

Tablo 8 incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algıları, akademik iyimserlik ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin spor yapma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülürken, beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel saygı düzeylerinin spor yapma değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel saygı düzeyleri arasındaki anlamlı farklılıkların hangi düzeyde spor yapan gruplardan oluştuğunu belirlemek için yapılan LSD testi sonuçlarına göre bir hafta içinde daha fazla spor yapanların fiziksel saygı düzeyleri az yapanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeylerinin BKİ göre Kruskal Wallis Testi sonucu.

	BKİ	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Başarı algısı	Zayıf	27	221.02	3	3.68	.29	yok
	Normal	199	188.00				
	Kilolu	136	182.55				
	Obez	12	159.88				
Akademik iyimserlik	Zayıf	27	217.19	3	6.05	.10	yok
	Normal	199	191.42				
	Kilolu	136	180.79				
	Obez	12	131.71				
Psikolojik iyi oluş	Zayıf	27	193.70	3	8.23	.04*	var
	Normal	199	200.58				
	Kilolu	136	186.43				
	Obez	12	165.50				
Fiziksel saygı	Zayıf	27	269.67	3	49.17	.00*	var
	Normal	199	207.07				
	Kilolu	136	152.31				
	Obez	12	77.00				

* $p < .05$

Tablo 9 incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algıları ve akademik iyimserlik düzeyleriyle BKİ arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak beden eğitimi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri ile BKİ arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Beden eğitimi öğretmenlerinin BKİ puanları incelendiğinde normal kiloya sahip öğretmenlerin diğerlerine göre psikolojik iyi oluş

puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bununla birlikte Beden eğitimi öğretmenlerinin BKİ ait puanlar incelendiğinde zayıf olan öğretmenlerin diğerlerine göre fiziksel saygı puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri bazı demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Cinsiyete göre araştırma sonuçları incelendiğinde kadın beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı ve akademik iyimserlik düzeylerinin erkek beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı ve akademik iyimserlik düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Erdoğan (2013) yaptığı çalışmada öğretmenlerin başarı algısı ile cinsiyetleri arasında bu çalışmaya paralel olarak kadınlar lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak alan yazındaki bazı çalışmalar araştırmamızın aksine öğretmenlerin cinsiyetleri ile akademik iyimserlik düzeyleri arasında erkekler lehine anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur (Çoban & Demirtaş, 2011; Kiziroğlu, 2012). Ayrıca alan yazındaki bazı çalışmalar akademik iyimserlik düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir (Erdoğan, 2013; Çağlar, 2013; Yalçın, 2013). Bu durumun araştırmaya katılan grupların birbirinden farklı özelliklere sahip olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Timur (2008) boşanma sürecinde olan ve olmayan evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada cinsiyetin psikolojik iyi oluşu etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Bu yönüyle araştırma bulguları bu çalışmayla paralellik göstermektedir. Bu çalışmanın aksine Altıntaş vd. (2012) ergenler üzerine yaptıkları çalışmada cinsiyetin psikolojik zindelik üzerinde önemli bir yere sahip olduğunu söylemiştir. Dotse ve Asumeng (2015) yaptıkları çalışmada cinsiyet ile fiziksel saygı arasında erkekler lehine anlamlı bir fark bulmuşlardır. Eraslan (2015) ise beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin psikolojik iyi olma düzeylerinin yaş, cinsiyet ve spor yapma durumlarına göre incelenmesi için yaptığı çalışmada kadın katılımcıların psikolojik iyi olma düzeylerinin erkeklerden anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucunu bulmuştur. Ryff (1989) çoklu psikolojik iyi oluş modelinin teorik yapısını ve ölçümünü açıkladığı çalışmasında, psikolojik iyi oluşun kadınlar lehine anlamlı şekilde farklılaştığını ortaya koymuştur. Çalışmalar arasındaki bu farklı sonuçların çalışma gruplarının farklı özelliklere sahip olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Yaş değişkenine göre araştırma sonuçları incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Timur (2008), Eraslan (2015) yaptıkları çalışmalarda yaşın psikolojik iyi oluş düzeyinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığını belirtmiştir. Bu yönüyle çalışmayı destekler niteliktedir. Konuyla ilgili alan yazın incelendiğinde bu araştırmanın aksine de sonuçların olduğu görülmüştür. Yapılan bazı çalışmalarda öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyleri ile yaşları

arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ve öğretmenlerin yaşları arttıkça akademik iyimserlik düzeyleri de artmaktadır (Amy vd., 2004; Erdoğan, 2013; Çağlar, 2013; Yalçın, 2013). Hamurcu (2014) yaptığı çalışmada yaş ile beden algısı arasında anlamlı fark bulmuştur. Erdoğan (2013) yaptığı çalışmada öğretmenlerin başarı algıları ile yaşları arasında anlamlı fark bulmuştur. Çalışmalar arasındaki bu farklı sonuçların çalışma gruplarının farklı özelliklere sahip olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Kıdem değişkeni açısından araştırma sonuçlarına bakıldığında beden eğitimi öğretmenlerinin kıdemleri ile başarı algıları, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bazı araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyleri kıdemlerine göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır (Çoban & Demirtaş, 2011; Yalçın, 2013). Bu yönüyle çalışmayı destekler niteliktedir. Ancak bazı araştırma sonuçlarına göre çalışmanın aksine öğretmenlerin kıdemleri ile akademik iyimserlik düzeyleri arasında kıdemi fazla olan öğretmenler lehine anlamlı farklılıklar bulunmaktadır (Erdoğan 2013; Çağlar, 2013). Erdoğan (2013) yaptığı çalışmada öğretmenlerin kıdemi ile başarı algıları arasında kıdemi fazla olanlar lehine anlamlı farklılık bulmuştur. Çalışmalar arasındaki bu farklı sonuçların çalışma gruplarının farklı özelliklere sahip olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Çalışılan kurum değişkenine göre araştırma sonuçları incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı, akademik iyimserlik ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak fiziksel saygı düzeyleri arasında ortaokulda çalışan öğretmenler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durumun çalışılan kurumun kendine özgü özellikleri ve bu kurumlarda okuyan öğrencilerin yaşlarının getirdiği ruhsal durum ve fiziksel yapıları itibarıyla birbirinden farklı olmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin oyun çağındaki çocuklar olması, öğretmenlerini daha çok model olarak görmesi ve derse ilgilerinin lise öğrencilerine göre daha fazla olması öğretmenlerin fiziksel saygısını etkilediği düşünülmektedir. Ayrıntılı alan yazın taraması yapılmasına rağmen konuyla ilgili çalışmaya rastlanamamıştır. Bu yönüyle çalışmanın alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin spor yapma değişkenine göre başarı algısı, akademik iyimserlik ve psikolojik iyi oluş düzeyleri anlamlı farklılık göstermezken, fiziksel saygı düzeyleri spor yapma sıklığı yüksek olanlar lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Bu araştırmaya paralel olarak Pehlivan (2010) beden eğitimi öğretmen adaylarının fiziksel benlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını analiz etmek için yaptığı çalışmada fiziksel benlik algısının aktif olarak spor yapan beden eğitimi öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Zekioglu (2003) yaptığı çalışmada araştırmamızın sonucunu destekler şekilde spor yapan bireylerin beden algılarında spor yapmayanlara göre daha olumlu benlik algısına sahip olduklarını bulmuştur. Yine çalışmanın paralelinde spora katılım ve katılım düzeyine yönelik yapılan çalışmalarda da sportif aktiviteye katılanların ve katılım düzeyi yüksek olanların sportif aktiviteye katılmayan ve katılım düzeyi düşük olanlardan daha fazla fiziksel saygıya sahip olduğu görülmüştür (Altıntaş vd. 2012; Aşçı, 2004; Er, 2015;

Daley 2002; Gilson vd, 2005; Moreno & Cervello, 2005; Van Worst vd, 2002; Welk & Eklund, 2005). Çalışmanın aksine Edwards vd. (2004), Altıntaş vd. (2012) yaptıkları çalışmalarda spora aktif katılım düzeyi yüksek olan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulmuşlardır. Yapılan ayrıntılı alan yazın taraması sonucunda spor yapma düzeyi ile akademik iyimserlik ve başarı algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu bağlamda yapılan araştırmanın alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algıları ve akademik iyimserlik düzeyleriyle BKİ arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak beden eğitimi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri ile BKİ arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu farklılık psikolojik iyi oluş düzeyinde normal kilolular, fiziksel saygı düzeyinde ise zayıf olan beden eğitimi öğretmenleri lehinedir. Araştırmaya paralel olarak Hamurcu (2014) yaptığı çalışmada BKİ kategorisine göre obezite derecesi arttıkça fiziksel saygı düştüğünü söylemiştir. Ayrıca algılanan beden ağırlığı arttıkça da fiziksel saygı düşmektedir. Altıntaş vd. (2012) yaptığı çalışmada BKİ'nin psikolojik iyi oluş üzerinde önemli bir yere sahip olduğunu belirtmişlerdir. Konuyla ilgili alan yazın taraması sonucunda BKİ ile başarı algısı ve akademik iyimserlik arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya rastlanamamıştır. Araştırmanın bu yönüyle alan yazın katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algısı ve akademik iyimserlik düzeyleri cinsiyete göre kadın beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Çalışılan kurum türüne göre fiziksel saygı düzeyleri ortaokullarda çalışan beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Spor yapma değişkenine göre fiziksel saygı düzeyleri spor yapma sıklığı yüksek olanlar lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri ile BKİ arasında anlamlı bir fark vardır. Bu farklılık psikolojik iyi oluş düzeyinde normal kilolular, fiziksel saygı düzeyinde ise zayıf olan beden eğitimi öğretmenleri lehinedir.

Öneriler

- Bu çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel saygıları ile çalışılan kurum türü değişkeni arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu farkın neden kaynaklandığıyla ilgili çalışma yapılarak alan yazına katkı sağlanabilir.
- Bu çalışmada öğretmenlerin akademik iyimserliklerini ölçmek için Bireysel Akademik İyimserlik Ölçeği, fiziksel saygı düzeylerini ölçmek amacıyla Fiziksel Saygı Ölçeği kullanılmıştır. Her iki ölçeğin Türkçeye uyarlanmış haliyle yapılan çalışmalarda ölçeklerin orijinal boyutlarına ulaşamamıştır. Bu bağlamda ölçeklerle ilgili çalışmalar yapılabileceği gibi benzer konuları inceleyen araştırmalar da farklı ölçekler kullanılarak sonuçların farklılaşıp farklılaşmadığı incelenebilir
- Araştırma Ankara ilinin merkez ilçelerindeki ortaokul ve liselerdeki beden eğitimi öğretmenlerini kapsayacak şekilde yapılmıştır. Benzer araştırmalar farklı branş öğretmenlerini ve farklı illeri de kapsayacak şekilde yapılabilir.

Kaynakça

- Akın, A., Demirci, İ., Yıldız, E., Gediksiz, E., & Eroglu, N. (2012, May). *The short form of the Scales of Psychological Well-being (SPWB-42): The validity and reliability of the Turkish version*. Paper presented at the International Counseling and Education Conference, İstanbul.
- Altıntaş, A., Aşçı, F. H., İşler, A. K., Karahan, B. G., Kelecek, S., Özkan, A., Yılmaz, A., & Kara, F. M. (2012, December). *The role of physical activity and body mass index in psychological well-being of adolescents*. 12. International Sport Sciences Congress, Denizli.
- Amy, L. A., Peterson, C., Tice, T. N., Bolling, T. F., & Koenig, H. G. (2004). Faith-based and secular pathways to hope and optimism subconstructs in middle-aged and older cardiac patients. *Journal of Health Psychology, 9*(3), 435-450.
- Aşçı, F. H. (2004). Benlik algısı ve egzersiz. *Spor Bilimleri Dergisi, 15*(4), 233-266.
- Bresnahan, H. R. (1997). *A study of the perception of success in teaching of first year teachers as it relates to their decision to remain in the profession of teaching* (Unpublished doctoral dissertation). Saint Louis University, USA. Umi Number: 9803754
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Scientific research methods*. Ankara: Pegem Akademi, 206-207.
- Byrne, B. M. (1998). *Structural equation modeling with LISREL, PRELIS, and SIMPLIS: Basic concepts, applications, and programming*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Confalonieri, E., Gatti, E., Ionio, C., & Traficante, D. (2008). Body esteem scale: A validation on Italian adolescents. *TPM—Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology, 15*(3), 153-165.
- Çağlar, Ç. (2013). Okulların akademik iyimserlik düzeyinin öğretmenlerin örgütsel bağlılığı üzerindeki etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9*(1), 26-273.

- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme kuramı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi.
- Çoban, D. & Demirtaş, H. (2011). Okulların akademik iyimserlik düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17(3), 317-348.
- Demirtaş, H., & Çınar, İ. (2004, Temmuz). *Yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilerin başarı algısı ve eğitime ilişkin görüşleri*. 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulan bildiri, Malatya.
- Dotse, J. E., & Asumeng, M. (2014). Relationship between body image satisfaction and psychological well-being: the impact of afri-centric Values. *Journal of Social Science Studies*, 2(1), 320.
- Edwards, D. J., Edwards, S. D., & Basson, C. J. (2004). Psychological well-being and physical self-esteem in sport and exercise. *International Journal of Mental Health Promotion*, 6(1), 25-32.
- Er, Y. (2015). *Aerobik antrenmanların beden algısı üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Eraslan, M. (2015). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin yaş, cinsiyet ve spor yapma durumlarına göre incelenmesi. *Uluslararası spor bilimleri dergisi*, 1(1).
- Erdoğan, O. (2013). *İlköğretim Öğretmenlerinin Öz Yeterlilik ve Başarı Algılarında Yordayıcı Olarak Akademik İyimserlik, Umut ve Mesleki Haz*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Günsel, A. M. (2004). *İlköğretimde beden eğitimi ve uygulamaları*. Ankara: Anı.
- Hamurcu, P. (2014). *Obez bireylerde benlik saygısı ve beden algısının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Hoy, A. W., Hoy, W. K., & Kurz, N. M. (2008). Teacher's academic optimism: The development and test of a new construct. *Teaching and Teacher Education*, 24(1), 821-835.
- Hoy, W. K., & Tarter, C. J. (2011). Positive psychology and educational administration: An optimistic research agenda. *Educational Administration Quarterly*, 47(1), 427- 447.
- Hoy, W. K., Tarter, C. J., & Hoy, A. W. (2006). Academic optimism of schools: A force for student achievement. *American Educational Research Journal*, 43(3), 425-446.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structurel equation modeling with the SIMPLIS command language*. Lincolnwood, USA: Scientific Software International.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (10. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kılıçarslan, E. (2006). *Beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branşların fiziksel benlik algılarının karşılaştırılması:(Kdz. Ereğli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kızıroğlu, M. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin sosyodemografik özelliklerine göre umutsuzluk düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Kurz, N. M. (2006). *The relationship between teachers' sense of academic optimism and commitment to the profession* (Unpublished doctoral dissertation). University of Ohio State, USA.
- Martens, R. (1998). *Başarılı Antrenörlük* (T. Büyükonat, Çev.). İstanbul: Beyaz.
- McGuigan, L., & Hoy, W. K. (2006). Principal leadership: Creating a culture of academic optimism to improve achievement for all students. *Leadership and Policy in Schools*, 5, 1-27.

- Mendelson, B. K., Mendelson, M. J., & White, D. R. (2001). Body-esteem scale for adolescents and adults. *Journal of personality assessment*, 76(1), 90-106.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2016). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. <http://otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı. (1988). *İlköğretim okulları, lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi öğretim programları*. Milli Eğitim Basımevi.
- Moreno, J. A. & Cervello, E. (2005). Physical self-perception in Spanish adolescens: effects of gender and involent in physical activity. *Journal of Human Movement Studies*. 48, 291-311.
- Nevest C. E., Souza M. N. (2000). A Method for Bioelectrical Impedans Analysis Based on a Step-Voltage Response. *Physiol Meas*. 21(3), 395-504.
- Pehlivan, Z. (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının fiziksel benlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının analizi. *Eğitim ve Bilim*, 35(156).
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*, 57(6), 1069.
- Saçlı, F., Bulca, Y., Demirhan, G., & Kangalgil, M. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel nitelikleri. *Spor Bilimleri Dergisi: Hacettepe Üniversitesi*, 20(4), 145-151.
- Seligman, M. E. P. (2002). Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. *Handbook of positive psychology*, 2, 3-12.
- Sezgin, F., & Erdogan, O. (2015). Academic optimism, hope and zest for work as predictors of teacher self-efficacy and perceived success. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 7-19.
- Smith, P. A., & Hoy, W. K. (2007). Academic optimism and student achievement in urban elementary schools. *Journal of Educational Administration*, 45(1), 556-568.

- Şeker, H., Deniz, S., & Görgeç, İ. (2005). Tezsiz yüksek lisans öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlikleri üzerine değerlendirmeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 42, 237-253.
- Tamer, K. (1988, 5-6 Mayıs). Beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi. *ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve sorunları*. Türk Eğitim Derneği VI. Öğretim Toplantısı. Türk Eğitim Derneği Yayınları, T ED Öğretim Dizisi No 6.
- Tamer, K., & Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Ada
- Timur, M. (2008). *Boşanma Sürecinde Olan ve Olmayan Evli Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Van Vorst, J. G., Buckworth, J., & Mattern, C. (2002). Physical self-concept and strength changes in college weight training classes. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 73, 113-117.
- Welk, G. J., & Eklund, B. (2005). Validation of the children and youth physical self perceptions profile for young children. *Psychology of Sport & Exercise*, 6, 51-65.
- Yalçın, S. (2013). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile stres, psikolojik dayanıklılık ve akademik iyimserlik arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldız, G. (2011). *Akademik iyimserlik ölçeğinin Türkçeye uyarlanabilirliğinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Zekioğlu, A. (2003). Spor yapan ve sedanter yaşayanlarda çok yönlü beden-self ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.

Extended Abstract

Introduction

Physical education teachers are responsible for the cognitive, affective and psychomotor development of the students (Tamer & Pulur, 2001; Meb, 2015). For this reason, they are one of cornerstones of education system. In this context, it is considered to be important that physical education teachers should practice their professions as successfully as possible. Differently from the other fields of education, in physical education, “learning by movement” is taken as a basis (Tamer & Pulur, 2001). For this reason, it is considered that in addition to the general teacher skills and qualifications they should have, physical education teachers should also have a good physical body, a stable psychological state and a competence to carry out the necessary academic guidance and instructions (Tamer & Pulur, 2001; Meb, 2015). A physical education teacher should possess the experience of a physiologist in terms of teaching skills, should have the management leadership of an administrator and the preaching skills of a psychologist (Martens, 1998). In accordance with the study conducted by Saçlı, Bulca, Demirhan and Kangalgil, (2009), the physical characteristics that a physical education teacher should have are mentioned to be “being open to criticism, understanding the student in every aspect and having a broad perspective”. It can be considered that any physical education teacher having these characteristics can be successful. However, when the relevant literature is analyzed, it can be seen that there has not been a holistic study carried out on these characteristics of physical education teachers.

In this context, it is seen that there is a need for a study that can measure the success perceptions and the abovementioned skills and abilities of physical education teachers. The aim of this study is to investigate success perception, academic optimism, psychological well-being and physical respect levels of physical education teachers with respect to different variables.

Method

The study is a descriptive study within survey model. Sample of the study is constituted by physical education teachers that work in private and public schools in Ankara province in 2015-2016 academic year. A total of 374 physical education teachers, 258 male and 156 female, participated in the research. Stratified sampling method was used in the study. When the sample was created, teachers were selected according to the ratio of the number of teachers in each district to the total number of teachers in central provinces of Ankara. “Perception of Success Scale” which was developed by Erdoğan (2013); “Academic Optimism Scale” which was developed by Hoy, Tarter & Hoy (2006); “Psychological Well Being Scale” which was developed by Ryff (1989) and whose short form was generated by Akin, Demirci, Yıldız, Gediksiz & Eroğlu (2012); and “Physical Esteem Scale” which was developed by Mendelson, Mendelson and White (2001), and adopted into Turkish by the researcher and whose short form was generated by Confalonieri, Gatti, Ionio &

Traficante (2008) were used to explore teachers' perception of success, teachers' academic optimism and their physical esteem respectively. Data was analyzed via SPSS 21, LISREL 8.8 and AMOS program. In the analysis of the data, the data set has been examined in terms of error value, outlier value, normality and multiple correlation. It was observed that there was no incorrect data that was entered accidentally. T-test, Kruskal Wallis and one-way variance analysis (LSD) were used respectively to analyze whether physical education teachers' perception of success, academic optimism, psychological well-being and physical esteem levels show a significant difference according to their genders and organization type; BMI; and doing exercise, age and seniority.

Results

Results also have demonstrated that physical education teachers' psychological well-being and physical esteem do not differ significantly according to a gender variable. On the other hand, perception of success and academic optimism levels differ significantly according to gender variable in favor of female physical education teachers. According to results, physical teachers' psychological well-being and physical esteem levels do not differ according to their gender. On the other hand, perception success and academic optimism levels differ significantly in favor of female physical education teachers. In the study, physical esteem levels show significant difference in favor of physical education teachers working in secondary schools while perception of success, academic optimism and psychological well-being levels of teachers do not differ significantly according to the organization culture. While perception of success, academic optimism and psychological well-being levels show no significant difference according to the variable of doing exercise, physical esteem levels of teachers show a significant difference in favor of those who have high frequency of doing exercise. Any significant difference has not been determined between physical education teachers' perception of success and academic optimism levels and their body mass indexes. However, it has been seen that there is a significant difference between psychological well-being and physical esteem levels and body mass index. Such a difference is in favor of normal weight teachers in psychological well-being category and slim teachers in physical esteem category. It has been seen that physical education teachers' perception of success, academic optimism, psychological well-being and physical esteem do not differ significantly according to their age and seniority.